

VAI TRÒ CỦA SỞ HỮU TRÍ TUỆ TRONG HOẠT ĐỘNG KHOA HỌC, CÔNG NGHỆ VÀ ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

*Thạc sĩ, Luật sư Nguyễn Thị Thu Cúc
Chủ tịch HĐQT Công ty SIPC GROUP*

Sở hữu trí tuệ ngày càng khẳng định vai trò quan trọng trong việc thúc đẩy sự phát triển khoa học công nghệ nói riêng và kinh tế xã hội nói chung, đặc biệt là đối với nền kinh tế tri thức mà Việt Nam và nhiều nước khác đang hướng tới. Quyền sở hữu trí tuệ là công cụ mạnh cho đổi mới sáng tạo, tạo ra hành lang pháp lý cho việc bảo hộ và bảo vệ tài sản trí tuệ, đây chính là một loại tài sản quan trọng giúp cho chủ thể quyền nâng cao năng lực cạnh tranh, từ đó thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội. Để tối ưu hóa giá trị của đổi mới sáng tạo, mỗi nền kinh tế cần tập trung xây dựng hệ thống pháp lý rõ ràng, trong đó ghi nhận vai trò của sở hữu trí tuệ, đồng thời xác định và bảo hộ các quyền sở hữu trí tuệ cho tác giả và các nhà phát minh.

Hoạt động đổi mới sáng tạo rất đa dạng và có nhiều cấp độ khác nhau. Có thể là việc triển khai một ý tưởng mới, tạo ra các sáng chế, tác phẩm nghệ thuật hoặc giống cây trồng mới... Dù ở mức độ nào, cấp độ nào, thì đổi mới sáng tạo luôn bắt nguồn từ các ý tưởng. Đây cũng là khởi nguồn hình thành tài sản trí tuệ của nhân loại. Vì vậy, sở hữu trí tuệ được ví là công cụ đòn bẩy thúc đẩy, nâng tầm cho đổi mới sáng tạo.

Thông điệp của Ngày Sở hữu trí tuệ thế giới (26/4) hàng năm là “*Nâng cao nhận thức về cách mà bằng sáng chế, quyền tác giả, thương hiệu tác động đến cuộc sống hàng ngày*” và “*để biểu dương tính sáng tạo, sự đóng góp của những người sáng tạo và những người đổi mới vào việc phát triển xã hội trên toàn cầu*”.

Việt Nam đã sớm xác định chủ trương “*Sử dụng công cụ sở hữu trí tuệ làm đòn bẩy thúc đẩy hoạt động đổi mới sáng tạo, nâng cao năng lực cạnh tranh, góp phần phát triển kinh tế xã hội*”. Vì vậy, sở hữu trí tuệ chính là bước đi đầu tiên vững chắc trên con đường đổi mới sáng tạo và sở hữu trí tuệ được ví là công cụ đòn bẩy thúc đẩy, nâng tầm cho đổi mới sáng tạo.

Đổi mới sáng tạo là động lực tăng trưởng, phát triển kinh tế bền vững và tạo thêm việc làm. Theo ước tính của nhiều nghiên cứu, đổi mới sáng tạo

đóng góp 80% vào tăng trưởng năng suất của nền kinh tế tại các quốc gia có thu nhập cao. Việt Nam trong những năm qua đã tăng cường hoạt động đào tạo, nâng cao nhận thức của công chúng cũng như các chủ thể sở hữu trí tuệ, nâng cao kiến thức và kỹ năng cho cán bộ cơ quan quản lý và thực thi quyền sở hữu trí tuệ. Việc cung cấp kịp thời, đầy đủ thông tin sở hữu trí tuệ là chìa khóa giúp tăng hiệu quả cho quá trình xác lập, thực thi và khai thác quyền sở hữu trí tuệ. Với dự án tăng cường năng lực công nghệ thông tin đang được triển khai, trong thời gian tới, các cơ sở dữ liệu và công cụ tra cứu thông tin sẽ được cập nhật và hiện đại hóa, đáp ứng nhu cầu của người sử dụng.

Trong những năm qua, chủ trương, chính sách pháp luật của Nhà nước Việt Nam đã rất chú trọng, quan tâm đến sự phát triển khoa học và công nghệ, thúc đẩy đổi mới sáng tạo và khai thác tài sản trí tuệ một cách có hệ thống, nhiều chính sách đã đi vào thực tiễn đời sống. Những chính sách có thể kể tới như: Nghị quyết số 20-NQ/TW ngày 01/11/2012 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI đã đề ra nhiệm vụ quan trọng là “*Hoàn thiện các chính sách về hỗ trợ xác lập và bảo vệ quyền sở hữu tài sản trí tuệ*”; Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27/9/2019 của Bộ Chính trị khóa XII yêu cầu “*Bảo hộ và khai thác hiệu quả, hợp lý các tài sản trí tuệ do Việt Nam tạo ra*”; Nghị quyết số 53/NQ-CP ngày 17/7/2019 của Chính phủ

nhấn mạnh “Thúc đẩy xây dựng và phát triển thương hiệu, chỉ dẫn địa lý, truy xuất nguồn gốc, tài sản trí tuệ cho các sản phẩm được bảo hộ”; Ngày 16/6/2022, Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ đã được Quốc hội khóa XV, kỳ họp thứ 3 thông qua, có hiệu lực từ ngày 01/01/2023 đánh dấu bước tiến quan trọng trong việc hoàn thiện thể chế về sở hữu trí tuệ theo hướng khuyến khích sáng tạo, bảo đảm tính minh bạch và độ tin cậy cao; quyền sở hữu trí tuệ được bảo vệ và thực thi hiệu quả.

Đặc biệt, Nghị định số 28/2023/NĐ-CP ngày 02/6/2023 của Chính phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Khoa học và công nghệ đã cụ thể hóa hơn chức năng của Bộ KH&CN là “Cơ quan của Chính phủ, thực hiện chức năng quản lý nhà nước về khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo” và Bộ KH&CN thời gian qua đã được triển khai thành công trong nhiều hoạt động như: Đề án “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp ĐMST quốc gia” (Đề án 844), Chương trình “Đôi tác ĐMST Việt Nam - Phần Lan (IPP), Dự án Đẩy mạnh đổi mới sáng tạo thông qua nghiên cứu KH&CN (FIRST)...

Đồng thời, Chính phủ và các Bộ ban ngành cũng tích cực triển khai các hoạt động cụ thể để hỗ trợ phát triển tài sản trí tuệ, thương hiệu như: Chương trình phát triển tài sản trí tuệ, Chương trình Thương hiệu quốc gia, Chương trình OCOP (Chương trình phát triển kinh tế khu vực nông thôn theo hướng phát triển nội lực và gia tăng giá trị), Chiến lược phát triển nông nghiệp và nông thôn bền vững, Chương trình Phát triển sản phẩm quốc gia và nhiều chương trình, đề án quan trọng khác. Thúc đẩy đổi mới sáng tạo và khai thác tài sản trí tuệ hiện nay đang thu hút sự quan tâm của toàn xã hội. Với quan điểm đổi mới sáng tạo lấy sở hữu trí tuệ là nền tảng và doanh nghiệp là

*Hội thảo khoa học về sở hữu trí tuệ trong sáng chế, nhãn hiệu cho các Doanh nghiệp nhỏ và vừa tại Bình Dương do SIPC tổ chức.
(bài viết có trích dẫn dữ liệu của các báo)*

trung tâm của hệ thống, Việt Nam đã ban hành Đề án hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025 nhằm hỗ trợ cho các doanh nghiệp phát triển, khuyến khích các hoạt động đầu tư về sở hữu trí tuệ, tìm kiếm, khai thác sáng chế phát triển công nghệ nâng cao năng lực cạnh tranh trên thị trường.

Theo dữ liệu của Cục Sở hữu trí tuệ (Bộ Khoa học và Công nghệ), trong những năm gần đây, Việt Nam đã có sự tăng trưởng ngoài mong đợi về nhu cầu cấp bằng sáng chế. Số lượng hồ sơ đăng ký bằng sáng chế và giải pháp hữu ích tăng từ 96 năm 1989 lên 9.130 trong năm 2021, tức tăng trên 1.000%.

Cho nên đổi mới sáng tạo, chính là cầu nối để đưa khoa học và công nghệ vào phục vụ phát triển kinh tế - xã hội, qua đó giúp Việt Nam chuyển đổi thành công mô hình tăng trưởng. Làm nổi bật vai trò, vị thế của cơ quan quản lý nhà nước về đổi mới sáng tạo, khẳng định vai trò, vị thế của cơ quan quản lý nhà nước về khoa học và công nghệ trong thời gian tới. Đặc biệt, với quan điểm đưa quyền sở hữu trí tuệ thực sự trở thành loại tài sản của doanh nghiệp, hỗ trợ cho hoạt động đổi mới sáng tạo và phát triển, trong 10 năm qua, Việt Nam đã triển khai một hoạt động đặc biệt trên phạm vi cả nước dành cho các chủ thể của hệ thống sở hữu trí tuệ,

đó là chương trình hỗ trợ phát triển tài sản trí tuệ.

Các doanh nghiệp sử dụng quyền sở hữu trí tuệ để phát triển, tạo dựng giá trị, thực hiện các hoạt động thương mại và tăng trưởng doanh thu từ hoạt động và phát minh của họ. Quyền sở hữu trí tuệ của mỗi doanh nghiệp giúp nhà đầu tư an tâm và đầu tư tài chính vào doanh nghiệp đó. Việc sử dụng quyền SHTT để thu hút đầu tư không chỉ áp dụng với các doanh nghiệp lâu đời, vốn dựa vào bằng sáng chế, thương hiệu và bản quyền để giữ vững giá trị, đổi mới sáng tạo và danh tiếng doanh nghiệp, mà còn phù hợp hơn với các doanh nghiệp non trẻ đang tìm kiếm nguồn vốn đầu tư và động lực đổi mới sáng tạo. Các doanh nghiệp cũng sử dụng quyền sở hữu trí tuệ để thâm nhập các thị trường mới nổi và nhiều tiềm năng, phát triển sản phẩm, dịch vụ, quy trình cũng như phối hợp thông qua cấp phép sử dụng và thiết lập các liên minh chiến lược. Có thể nói, việc phát triển kinh tế không thể thoát ly với quá trình nghiên cứu, sáng tạo và ứng dụng các sản phẩm trí tuệ vào thực tiễn.

Công ty Cổ phần tư vấn chuyên giao sở hữu trí tuệ quốc tế (SIPC GROUP) từ khi thành lập đến nay đã kết nối giữa các Nhà khoa học, giảng viên, sinh viên với các doanh nghiệp để hướng đến mục tiêu *“Phụng sự cộng đồng, phụng sự xã hội. Cung cấp và nâng tầm giá trị của sản phẩm khoa học công nghệ, góp phần phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập lĩnh vực khoa học của Việt Nam”* với giá trị cốt lõi *“Nâng tầm trí tuệ Việt, nâng tầm sự hiểu biết của xã hội về lĩnh vực Sở hữu trí tuệ và định hướng sự sáng tạo theo xu hướng hội nhập quốc tế, nâng tầm trí tuệ của người Việt Nam vươn tầm thế giới”*. Công ty đã tổ chức thành công các Hội thảo khoa học về *“Bảo vệ quyền Sở hữu trí tuệ và các quy định pháp luật về tranh chấp quyền sở hữu trí tuệ”* tại các Trường Đại học Y khoa Phạm Ngọc Thạch, Trường Đại học Y Dược Cần Thơ, Viện Sinh học Nhiệt đới, các Doanh nghiệp tỉnh Bình Dương cũng như ký Biên bản ghi nhớ hợp tác toàn diện (M.O.U) với các Trường Đại học và các

Hội doanh nghiệp, ...

Bình Dương là tỉnh năng động, sáng tạo, phát

Lễ ký kết hợp tác chiến lược giữa SIPC và Trường đại học Y dược Cần Thơ.

triển, thay đổi từng ngày và đang thu hút nhiều đối tác đến đầu tư. Từ một địa phương chủ yếu phát triển nông nghiệp nay Bình Dương trở thành một trong những tỉnh, thành đứng đầu cả nước về phát triển công nghiệp, thu hút đầu tư. Bình Dương còn là tỉnh tạo đột phá trong phát triển kinh tế - xã hội, chủ trương xem khoa học công nghệ không phải hoạt động độc lập mà gắn liền với các ngành khác, với nhu cầu thị trường mà doanh nghiệp là trung tâm, hỗ trợ để các ngành tăng trưởng hiệu quả hơn, đặc biệt trong kỷ nguyên 4.0. Từ quan điểm đó, tỉnh đã xây dựng chiến lược tập hợp nguồn lực toàn xã hội cùng tham gia, tạo đòn bẩy phát triển thành vùng công nghiệp trọng điểm của cả nước.

Để phát triển lâu dài và bền vững, Bình Dương không thể không phát triển thị trường khoa học và công nghệ. Đặc biệt phát triển công nghệ lõi. Đổi mới cách tiếp cận cách làm khi chọn đề tài nghiên cứu khoa học chuyên ngành. Các doanh nghiệp và các tổ chức hoạt động chuyên sâu về chuyên giao công nghệ để áp dụng công nghệ hiện đại vào sản xuất. Tập trung chuyên trọng tâm từ đào tạo sang nghiên cứu khoa học của các Trường Đại học trên địa bàn Tỉnh. Thành lập một tổ chức tư vấn về nghiên cứu chuyên giao công nghệ để tư vấn với Tỉnh thêm về chính sách phát triển nền kinh tế về khoa học công nghệ. Cụ thể là phát triển về tài sản trí tuệ, ban hành các quyết định quy định về quản lý nhiệm vụ khoa học và công nghệ cấp Tỉnh. □